

Saborski odbor za europske integracije i Platforma 112 organizirali su raspravu povodom recentnog Sveobuhvatnog izvješća Europske komisije o praćenju spremnosti Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji u Poglavlju 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

"Članstvom u EU prestaje proces tranzicije, ali se nastavlja proces transformacije ukupnog društvenog sustava i sustava vrijednosti, institucionalnog jačanja, pravnog sustava i ukupnog mentalnog sklopa - što je najzahtjevnija reforma. Monitoring prestaje članstvom u EU, ali reforme i rad na njihovoj održivosti se nastavljaju. Nužno je uspostaviti institucionalno tijelo koje će, uz sve ostalo, osiguravati stabilnost reformi nakon ulaska u Uniju", riječi su potpredsjednika Vlade **Nevena Mimice**, ali, može se kazati, i ukupni sukus tematske sjednice saborskog Odbora za europske integracije koja je 26. listopada 2012. godine održana u Hrvatskom saboru a povodom recentnog Sveobuhvatnog izvješća Europske komisije o praćenju spremnosti Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji u poglavlju 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

Premda je prvenstveno bila riječ o sadržaju rečenog izvješća, prisutni nositelji političke vlasti su nekoliko puta željeli dati do znanja da je sjednica više nego simbolički početak transparentnijeg odnosa politike prema građanstvu i nevladinom sektoru. Radilo se, naime, o sjednici organiziranoj u suradnji s viđenijim nevladinim udrugama iz koalicije Platforma 112, koja okuplja 60 nevladinih udruga, a kojima zbog poslovne hermetičnosti sustava odlučivanja rijetko dopušten pristup konkretnim raspravama što se tiče budućnosti Republike Hrvatske.

"Sabor se mijenja i nastaviti će se mijenjati, a promjene će se širiti u velikim valovima i na druge odbore jer nećemo sebično za sebe držati teme, nego će u njih osim odbora biti uključeni i vanjski eksperti", optimistično je najavio promjene toga institucionalnog kursa i predsjednik Odbora za europske integracije **Daniel Mondekar**.

Izuzev hrvatskih dužnosnika čija je djelatnost usko vezana s eurointegracijama, sastanku su nazočili i veleposlanici nekoliko zapadnih zemalja te delegati Europske komisije, koje je predvodio savjetnik **Paolo Berizzi**. Potonji je kazao kako je iz izvješća vidljivo da je Hrvatska učinila napredak, premda pred njom ima još puno posla. U tom svjetlu, na sjednici je uspostavljen konsenzus oko toga kako je tijekom sljedećih 6 do 8 mjeseci nužno napraviti veliki i iscrpan posao kako bi Hrvatska 1. srpnja 2013. pristupila Europskoj uniji. No, što je jednako bitno, cjelokupni posao ne završava na tome, jer slijedi proces koji mora rezultirati održivošću svih uspostavljenih reformi.

"Transformacija se mora nastaviti, jer bez toga je riječ o besmislenom procesu te stoga treba jačati sve institucionalne mehanizme uz interakciju parlamenta, Vlade i civilnog društva zbog važnosti naslijeđa reformi. Pravodobno ulaganje u vladavinu prava treba biti podloga, a ne krov", naglasila je **Marina Škrabalo** iz GONG-a, u ime Platforme 112, dodajući kako su dva ključna elementa u cjelokupnom procesu reformi: održivost i pravednost pristupanja reformama.

"Svi smo mi dio političke elite, u kontekstu činjenice da na ovaj ili onaj način imamo pristup odlučivanju. No, tisuće i tisuće građana Republike Hrvatske je zakinuto i oni su izgubili povjerenje prema onima koji odlučuju. Kvaliteta života stoga se mora odraziti na one koji se svih ovih godina osjećaju udaljeno i iznevjereno od političke elite, što znači treba obratiti pažnju na najobespravljenije i najzanemarenije", rekla je Marina Škrabalo.

Aktualno izvješće o monitoringu, u kojemu je pred Hrvatsku stavljeno deset zadaća koje je potrebno napraviti kroz nadolazećih nekoliko mjeseci, potpredsjednik **Vlade Mimica** ocijenio je "objektivnim, konstruktivnim i motivirajućim". Recentne rasprave - koje su zadnjih nekoliko tjedana poprimile međunarodni značaj - o tome koliko je u svjetlu ovog Izvještaja Hrvatska zapravo (ne)sprema za Uniju, Mimica je okarakterizirao kao "nerazumijevanje" i "drugačije tumačenje" kod nekih političkih krugova u zemljama članicama. "Umjesto toga, stvari treba gledati u znatno širem kontekstu. Primjerice, takve ocjene treba dovesti u kontekst činjenice da

spremnna za članstva u listopadu 2012, nego je taj Izvještaj trebao pokazati ima li dovoljno elemenata da Hrvatska bude spremna do datuma pristupanja", kazao je Mimica.

Predstavnici nevladinih udruga pozdravili su pak Izvješće Europske Komisije, nazvavši ga "korisnim dokumentom koji jasno ukazuje gdje se transformacija mora nastaviti". Najveći broj primjedbi nalazi se, sada već tradicionalno, u Poglavlju 23, Pravosuđe i temeljna prava. Ovom je poglavlju na sjednici posvećena većina vremena, što su civilne udruge iskoristile za navođenje niza konkretnih problema s kojima se u kontekstu ovog poglavlja suočavaju hrvatski građani, ponajprije oni manjinskog statusa.

Eugen Jakovčić iz Documente ukazao je tako na problem koji već godinama okupira interes internacionalnih i tuzemnih ljudskopravaških udruženja: neprocesuiranje najviših dužnosnika za ratne zločine. Jakovčić se osvrnuo na nepravilnosti u slučaju ratnog zločina u Gruborima te dodao kako je neprihvatljivo i što nije pokrenuta istraga protiv trojice nekadašnjih visokih dužnosnika, a u vezi sa slučajevima Glavaš, Lora i Norac-Ademi. "Mi smatramo neprihvatljivim što nije niti pokrenuta istraga protiv **Vladimira Šeksa** u 'slučaju Glavaš', **Mate Laušića** u 'slučaju Lora' te protiv i **Davorina Domazeta-Loše** u 'slučaju Norac-Ademi'", rekao je Eugen Jakovčić.

Konstatacija je postala zanimljiva jer je prozvani Vladimir Šeks bio nazočan na sjednici, u svojstvu predsjednika Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije. Šeks, koji je sjedio kraj europskih diplomata, odgovorio je Jakovčiću kako je DORH već ustvrdio da nema osnova za pokretanje postupka protiv njega, dodavši još da smatra kako je riječ o "permanentnom pritisku" Documente da DORH revidira svoju odluku i da on dođe na udar kaznenog zakonodavstva jer Documenta ne želi prihvatiti odluku DORH-a.

Jakovčić je upozorio i na "disbalans" službene politike u odnosu prema civilnim žrtvama rata i osobama kojima se sudi za ratni zločine. Podsjetio je kako Ministarstvo unutarnjih poslova sudjeluje u financiranju obrane **Tomislava Merčepa** optuženog za zločine na području Pakračke Poljane, Zagreba i Kutine, dok je od 2006. godine za obranu generala u Haagu plaćeno 169 milijuna kuna. S druge strane, jedna je udovica, kojoj je u ratu ubijen suprug, dovedena u situaciju da mora platiti 26 950 kuna sudskih troškova, nakon što joj je odbijena tužba protiv države (slučaj sišćanke **Jasne Borojević**). Zločin, dakle, ne samo da nije procesuiran, već je obitelj primorana još platiti državi zbog toga.

Predstavnik Srpskog demokratskog foruma **Veljko Džakula**, koji upravo priprema treći izvještaj o statusu srpske manjine u Hrvatskoj, ukazao je na diskriminatorsku praksu povrata imovine. "Pravni okvir koji reguliraju povratak i stambeno zbrinjavanje nije jedinstven pa različito normira uvjete povratka unutar i izvan područja od posebne državne skrbi", rekao je Džakula, upitavši vladajuće kad će se početi rješavati to pitanje koje je bilo dio Plana 21, proklamiranih predizbornih ciljeva sadašnje vladajuće koalicije oko SDP-a.

O diskriminaciji manjina govorio je i **Milorad Pupovac**, predsjednik Odbora za vanjsku politiku. Pupovac je istaknuo kako je u Hrvatskoj zabilježen trend pada u zapošljavanju manjina u državnim službama. Štoviše, kazao je Pupovac, "pedeset posto osoba udaljenih s posla pripadnici su manjina", predloživši da bi pripadnike manjina trebalo barem uvrstiti među 400 novih policajaca granične policije koji će uskoro biti angažirani u Hrvatskoj.

Sulejman Tabaković iz Saveza udruge stanara Hrvatske otkrio je pak kako više od 120 tisuća ljudi koji su izgubili stanarsko pravo traže poništenje zakona o najmu stanova iz 1996. jer je nelegalan i protuustavan. "Tim ljudima treba dati pravo na otkup stana", poručio je Tabaković jer se "stanarsko pravo, kao imovinsko pravo, nije moglo nikakvim aktom ograničiti, niti oduzeti".

Jedan od svakako najakutnijih problema u kontekstu Poglavlja 23 odnosi se na tragikomično neefikasni Zakon o besplatnoj pravnoj

Zelene akcije poručila je da je besplatnu pravnu pomoć u Hrvatskoj još uvijek teško ostvariti unatoč tome što je bila uvjet za otvaranje i zatvaranje poglavlja o pravosuđu i temeljnim pravima. To je potkrijepljeno i brojkama: od prošle godine samo je 178 slučajeva dobilo besplatnu pravnu pomoć kroz sustav, a čak 15265 izvan sustava, preko europskih fondova.

Paolo Berizzi, savjetnik u Delegaciji EU-a u Hrvatskoj rekao je kako pitanje besplatne pravne pomoći jest uočeno u izvještaju o monitoringu, ali je izrazio i uvjerenje kako će to pitanje biti riješeno do hrvatskog pristupanja Uniji. Zamjenik ministra pravosuđa dodao je pak kako se o spornom Zakonu dosta razgovaralo te kako neke novosti u njemu očekuju u srpnju sljedeće godine.

Sustav odobravanja azila i supsidijarne zaštite u Hrvatskoj gotovo je jednako poražavajući, budući da je takoreći ne postoji. Od 2004. do lipnja ove godine Hrvatska je odobrila 2,48 posto azila i supsidijarnih zaštita, što nas smješta na samo dno europskog prosjeka, tik uz grčki i ciparski nacionalni sustav odobravanja zaštite izbjeglicama. Usporedbe radi, EU prosjek je 25 posto odobrenih zaštita od ukupnih zahtjeva.

"Hrvatska mora biti spremna do idućeg izvješća. Ne do srpnja, već prije toga, kako bi se ratifikacijski proces mogao okončati. Imamo 10 jasnih zadataka koje u maksimalno šest mjeseci moramo riješiti. Izvješće nije jednostavno. Zahtjev za profesionalnim kvalifikacijama je, primjerice, kompliciran, a naoko jednostavan. Bitno je da djelujemo brzo. No, trebamo biti svjesni kako je ispunjavanje zahtjeva koji su nam zadani minimalan prag, početak od kojeg tek treba krenuti. Budite sigurni kako nas neće ratificirati ako se ne uvjere da smo ispunili sve zahtjeve. No, prije toga, ono što treba napraviti jest doista pročitati ovo Izvješće", kazao je **Siniša Rodin**, predstojnik Katedre za Europsko javno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagreb.

Izvještaj preuzet sa www.h-alter.org (novinar Hrvoje Šimičević), objavljeno 29. listopada 2012.

(lang:50001:en)

Saborski odbor za europske integracije i Platforma 112 organizirali su raspravu povodom recentnog Sveobuhvatnog izvješća Europske komisije o praćenju spremnosti Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji u Poglavlju 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

"Članstvom u EU prestaje proces tranzicije, ali se nastavlja proces transformacije ukupnog društvenog sustava i sustava vrijednosti, institucionalnog jačanja, pravnog sustava i ukupnog mentalnog sklopa - što je najzahtjevnija reforma. Monitoring prestaje članstvom u EU, ali reforme i rad na njihovoj održivosti se nastavljaju. Nužno je uspostaviti institucionalno tijelo koje će, uz sve ostalo, osiguravati stabilnost reformi nakon ulaska u Uniju", riječi su potpredsjednika Vlade **Nevena Mimice**, ali, može se kazati, i ukupni sukus tematske sjednice saborskog Odbora za europske integracije koja je 26. listopada 2012. godine održana u Hrvatskom saboru a povodom recentnog Sveobuhvatnog izvješća Europske komisije o praćenju spremnosti Republike Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji u poglavlju 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

Premda je prvenstveno bila riječ o sadržaju rečenog izvješća, prisutni nositelji političke vlasti su nekoliko puta željeli dati do znanja da je sjednica više nego simbolički početak transparentnijeg odnosa politike prema građanstvu i nevladinom sektoru. Radilo se, naime, o sjednici organiziranoj u suradnji s viđenijim nevladinim udrugama iz koalicije Platforma 112, koja okuplja 60 nevladinih udruga, a kojima zbog poslovične hermetičnosti sustava odlučivanja rijetko dopušten pristup konkretnim raspravama što se tiču budućnosti Republike Hrvatske.

držati teme, nego će u njih osim odbora biti uključeni i vanjski eksperti", optimistično je najavio promjene toga institucionalnog kursa i predsjednik Odbora za europske integracije **Daniel Mondekar**.

Izuzev hrvatskih dužnosnika čija je djelatnost usko vezana s eurointegracijama, sastanku su nazočili i veleposlanici nekoliko zapadnih zemalja te delegati Europske komisije, koje je predvodio savjetnik **Paolo Berizzi**. Potonji je kazao kako je iz izvješća vidljivo da je Hrvatska učinila napredak, premda pred njom ima još puno posla. U tom svjetlu, na sjednici je uspostavljen konsenzus oko toga kako je tijekom sljedećih 6 do 8 mjeseci nužno napraviti veliki i iscrpan posao kako bi Hrvatska 1. srpnja 2013. pristupila Europskoj uniji. No, što je jednako bitno, cjelokupni posao ne završava na tome, jer slijedi proces koji mora rezultirati održivošću svih uspostavljenih reformi.

"Transformacija se mora nastaviti, jer bez toga je riječ o besmislenom procesu te stoga treba jačati sve institucionalne mehanizme uz interakciju parlamenta, Vlade i civilnog društva zbog važnosti naslijeđa reformi. Pravodobno ulaganje u vladavinu prava treba biti podloga, a ne krov", naglasila je **Marina Škrabalo** iz GONG-a, u ime Platforme 112, dodajući kako su dva ključna elementa u cjelokupnom procesu reformi: održivost i pravednost pristupanja reformama.

"Svi smo mi dio političke elite, u kontekstu činjenice da na ovaj ili onaj način imamo pristup odlučivanju. No, tisuće i tisuće građana Republike Hrvatske je zakinuto i oni su izgubili povjerenje prema onima koji odlučuju. Kvaliteta života stoga se mora odraziti na one koji se svih ovih godina osjećaju udaljeno i iznevjereno od političke elite, što znači treba obratiti pažnju na najobespravljenije i najzanemarenije", rekla je Marina Škrabalo.

Aktualno izvješće o monitoringu, u kojemu je pred Hrvatsku stavljeno deset zadaća koje je potrebno napraviti kroz nadolazećih nekoliko mjeseci, potpredsjednik **Vlade Mimica** ocijenio je "objektivnim, konstruktivnim i motivirajućim". Recentne rasprave - koje su zadnjih nekoliko tjedana poprimile međunarodni značaj - o tome koliko je u svjetlu ovog Izvještaja Hrvatska zapravo (ne)sprema za Uniju, Mimica je okarakterizirao kao "nerazumijevanje" i "drugačije tumačenje" kod nekih političkih krugova u zemljama članicama. "Umjesto toga, stvari treba gledati u znatno širem kontekstu. Primjerice, takve ocjene treba dovesti u kontekst činjenice da neke zemlje članice treniraju strogoću, u kontekstu predizbornog razdoblja. Istina je da Hrvatska nije ni trebala biti u potpunosti spremna za članstvo u listopadu 2012, nego je taj Izvještaj trebao pokazati ima li dovoljno elemenata da Hrvatska bude spremna do datuma pristupanja", kazao je Mimica.

Predstavnici nevladinih udruga pozdravili su pak Izvješće Europske Komisije, nazvavši ga "korisnim dokumentom koji jasno ukazuje gdje se transformacija mora nastaviti". Najveći broj primjedbi nalazi se, sada već tradicionalno, u Poglavlju 23, Pravosuđe i temeljna prava. Ovom je poglavlju na sjednici posvećena većina vremena, što su civilne udruge iskoristile za navođenje niza konkretnih problema s kojima se u kontekstu ovog poglavlja suočavaju hrvatski građani, ponajprije oni manjinskog statusa.

Eugen Jakovčić iz Documente ukazao je tako na problem koji već godinama okupira interes internacionalnih i tuzemnih ljudskopravaških udruženja: neprocesuiranje najviših dužnosnika za ratne zločine. Jakovčić se osvrnuo na nepravilnosti u slučaju ratnog zločina u Gruborima te dodao kako je neprihvatljivo i što nije pokrenuta istraga protiv trojice nekadašnjih visokih dužnosnika, a u vezi sa slučajevima Glavaš, Lora i Norac-Ademi. "Mi smatramo neprihvatljivim što nije niti pokrenuta istraga protiv **Vladimira Šeksa** u 'slučaju Glavaš', **Mate Laušića** u 'slučaju Lora' te protiv i **Davorina Domazeta-Loše** u 'slučaju Norac-Ademi'", rekao je Eugen Jakovčić.

Konstatacija je postala zanimljiva jer je prozvani Vladimir Šeks bio nazočan na sjednici, u svojstvu predsjednika Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije. Šeks, koji je sjedio kraj europskih diplomata, odgovorio je Jakovčiću kako je DORH već ustvrdio da nema osnova za pokretanje postupka protiv njega, dodavši još da smatra kako je riječ o "permanentnom pritisku" Documente da DORH revidira svoju odluku i da on dođe na udar kaznenog zakonodavstva jer Documenta ne želi prihvatiti

Jakovčić je upozorio i na "disbalans" službene politike u odnosu prema civilnim žrtvama rata i osobama kojima se sudi za ratni zločine. Podsjetio je kako Ministarstvo unutarnjih poslova sudjeluje u financiranju obrane **Tomislava Merčepa** optuženog za zločine na području Pakračke Poljane, Zagreba i Kutine, dok je od 2006. godine za obranu generala u Haagu plaćeno 169 milijuna kuna. S druge strane, jedna je udovica, kojoj je u ratu ubijen suprug, dovedena u situaciju da mora platiti 26 950 kuna sudskih troškova, nakon što joj je odbijena tužba protiv države (slučaj sišćanke **Jasne Borojević**). Zločin, dakle, ne samo da nije procesuiran, već je obitelj primorana još platiti državi zbog toga.

Predstavnik Srpskog demokratskog foruma **Veljko Džakula**, koji upravo priprema treći izvještaj o statusu srpske manjine u Hrvatskoj, ukazao je na diskriminatornu praksu povrata imovine. "Pravni okvir koji reguliraju povratak i stambeno zbrinjavanje nije jedinstven pa različito normira uvjete povratka unutar i izvan područja od posebne državne skrbi", rekao je Džakula, upitavši vladajuće kad će se početi rješavati to pitanje koje je bilo dio Plana 21, proklamiranih predizbornih ciljeva sadašnje vladajuće koalicije oko SDP-a.

O diskriminaciji manjina govorio je i **Milorad Pupovac**, predsjednik Odbora za vanjsku politiku. Pupovac je istaknuo kako je u Hrvatskoj zabilježen trend pada u zapošljavanju manjina u državnim službama. Štoviše, kazao je Pupovac, "pedeset posto osoba udaljenih s posla pripadnici su manjina", predloživši da bi pripadnike manjina trebalo barem uvrstiti među 400 novih policajaca granične policije koji će uskoro biti angažirani u Hrvatskoj.

Sulejman Tabaković iz Saveza udruge stanara Hrvatske otkrio je pak kako više od 120 tisuća ljudi koji su izgubili stanarsko pravo traže poništenje zakona o najmu stanova iz 1996. jer je nelegalan i protuustavan. "Tim ljudima treba dati pravo na otkup stana", poručio je Tabaković jer se "stanarsko pravo, kao imovinsko pravo, nije moglo nikakvim aktom ograničiti, niti oduzeti".

Jedan od svakako najakutnijih problema u kontekstu Poglavlja 23 odnosi se na tragikomično neefikasni Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (BPP), koji, unatoč tome, nije prepoznat kao jedan od većih problema u Izvješću o monitoringu. **Željka Leljak Gracin** iz Zelene akcije poručila je da je besplatnu pravnu pomoć u Hrvatskoj još uvijek teško ostvariti unatoč tome što je bila uvjet za otvaranje i zatvaranje poglavlja o pravosuđu i temeljnim pravima. To je potkrijepljeno i brojkama; od prošle godine samo je 178 slučajeva dobilo besplatnu pravnu pomoć kroz sustav, a čak 15265 izvan sustava, preko europskih fondova.

Paolo Berizzi, savjetnik u Delegaciji EU-a u Hrvatskoj rekao je kako pitanje besplatne pravne pomoći jest uočeno u izvještaju o monitoringu, ali je izrazio i uvjerenje kako će to pitanje biti riješeno do hrvatskog pristupanja Uniji. Zamjenik ministra pravosuđa dodao je pak kako se o spornom Zakonu dosta razgovaralo te kako neke novosti u njemu očekuju u srpnju sljedeće godine.

Sustav odobravanja azila i supsidijarne zaštite u Hrvatskoj gotovo je jednako poražavajući, budući da je takoreći ne postoji. Od 2004. do lipnja ove godine Hrvatska je odobrila 2,48 posto azila i supsidijarnih zaštita, što nas smješta na samo dno europskog prosjeka, tik uz grčki i ciparski nacionalni sustav odobravanja zaštite izbjeglicama. Usporedbe radi, EU prosjek je 25 posto odobrenih zaštita od ukupnih zahtjeva.

"Hrvatska mora biti spremna do idućeg izvješća. Ne do srpnja, već prije toga, kako bi se ratifikacijski proces mogao okončati. Imamo 10 jasnih zadataka koje u maksimalno šest mjeseci moramo riješiti. Izvješće nije jednostavno. Zahtjev za profesionalnim kvalifikacijama je, primjerice, kompliciran, a naoko jednostavan. Bitno je da djelujemo brzo. No, trebamo biti svjesni kako je ispunjavanje zahtjeva koji su nam zadani minimalan prag, početak od kojeg tek treba krenuti. Budite sigurni kako nas neće ratificirati ako se ne uvjere da smo ispunili sve zahtjeve. No, prije toga, ono što treba napraviti jest doista pročitati ovo Izvješće", kazao je **Siniša Rodin**, predstojnik Katedre za Europsko javno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagreb.

(/yams-select:50001)